

Απαντήσεις στην ιστορία κατεύθυνσης

A1. α) σελ. 77, «Οι Εκλεκτικοί ... κυβερνήσεις». Αναγκαία η εισαγωγή ότι περιλαμβάνονται στη συνέλευση του 1862 – 1864.

β) Σελ. 86 – 88 , «Στις 15 Αυγούστου ... επιδιώξεις του». Μπορούσε η απάντηση να ξεκινάει και από την αρχή της παραγράφου.

γ) Σελ. 152 «Με το άρθρο 11 ... ανταλλαξίμων» και σελ. 160 Πρώτη παράγραφος «Το έργο της εκτίμησης ... Πληθυσμών» . Προαιρετικά μπορεί να αναφερθεί και το απόσπασμα της σελ. 146, «Περίπου 200.000 Έλληνες ... Ρωσία»

A2. α – 2, β – 6 , γ– 1, δ– 5 , ε – 4. Δεν χρησιμοποιείται το 3 , που θα μπορούσε να παρερμηνευτεί από τους εξεταζόμενους.

B1. α) σελ. 82, 2 πρώτες παράγραφοι «Στη δεκαετία ... κοινωνικής ομάδας» .

Το υπόλοιπο του κεφαλαίου σελ. 82 - 84 δεν κρίθηκε απαραίτητο από τους εξεταστές , αλλά , κατά τη γνώμη μας δεν μπορεί να θεωρηθεί και λάθος η αναφορά στοιχείων, που αναφέρονταν στη βαθμιαία αποδοχή των κομμάτων από τους πολίτες, στον τρόπο λειτουργίας τους σε σχέση με την κοινοβουλευτική ομάδα και τον αρχηγό , τη μεθόδευση της πατρωνίας και την αναπαραγωγή της, αλλά και το μη ταξικό χαρακτήρα . Όλα αυτά αφορούν στα «χαρακτηριστικά των κομμάτων κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα.

β) σελ. 82, «Για την επιλογή ... εξυπηρετήσεις» και σελίδα 84 «οι υποψήφιοι ... υπάλληλοι» .

B2. α) Σελ. 154, «Η ΕΑΠ διέκρινε ... προλεταριάτου»

β) σελ. 154 «Εξάλλου ... περιοχές». Μπορεί να προστεθεί η αναφορά στην επιλογή των αγροτικών καλλιεργειών , χωρίς μάλλον να είναι αναγκαία: σελ. 153 – 154, «Καλλιεργητές δημητριακών ... αλλού» , τέλος 1^{ης} παραγράφου.

Κανονικά θα πρέπει να προστεθεί και η αναφορά στα εθνολογικά από σελ. 167, πιθανόν γράφοντας : Ο σκοπός ήταν και η επίτευξη εθνολογικής ομοιογένειας ειδικά στη Μακεδονία , που αναφέρεται στο σχολικό βιβλίο ως εξής : «Η κυριότερη όμως μεταβολή στην εθνολογική σύσταση ... κορμό».

Οστόσο η βαθμολόγηση της ερώτησης δεν δείχνει να θεωρούν αναγκαία οι εξεταστές την προσθήκη της σελ. 167. Αυτό επαληθεύτηκε και από τις υποδείξεις διόρθωσης , που στάλθηκαν στα βαθμολογικά κέντρα.

ΠΗΓΕΣ

G1. α) Ι) Σχολικό βιβλίο : σελ. 217 . Οι διεθνείς εξελίξεις κεφ. 6, «Δύο μεγάλα ... Ελλάδα» . Οι εξελίξεις αυτές αναφέρονται και στα δύο πρώτα κείμενα των πηγών ως αφορμές της κρητικής πρωτοβουλίας κήρυξης της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα.

ΙΙ) Σχολικό βιβλίο : σελ. 217 , «Σε λαϊκή ... Κρήτης» .

Στο δεύτερο υποερώτημα πρέπει να προστεθούν τα περισσότερα στοιχεία των τριών πρώτων πρωτογενών – άμεσων πηγών, που προέρχονται από το βιβλίο της Σ. Αλιγιζάκη. Σε σχέση με αυτά ο υποψήφιος πρέπει να επισημάνει ότι στο πρώτο καταγράφεται το αυτούσιο κείμενο της επαναστατικής προκήρυξης, που γνωστοποιούσε τις προετοιμαζόμενες λαϊκές κινητοποιήσεις, τις οποίες αναφέρει το σχολικό βιβλίο. Οι διοργανωτές επισημαίνουν ότι τη συνέταξαν μέσα στη νύκτα και καλούν τους Κρητικούς σε άοπλο συλλαλητήριο, για να τονίσουν τον ειρηνικό του χαρακτήρα. (Είχαν προηγηθεί οι ένοπλες λαϊκές κινητοποιήσεις του Θερίσου του 1905, που είχαν καταλήξει σε επανάσταση μεγάλης κλίμακας). Η προκήρυξη - πρόσκληση αναφέρει την αφορμή περί ανακήρυξης της Βουλγαρίας σε βασίλειο και καταλήγει με την «αναφώνηση»: «ζήτω το έθνος, ζήτω η ένωση», που θα είναι και τα συνθήματα των συλλαλητηρίων.

Να σημειωθεί ότι δεν καταγράφεται ποιοι την υπέγραψαν, μεταξύ των οποίων ήταν και ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Ωστόσο αναφέρεται από τους εξεταστές στον τίτλο ότι πρόκειται για ιδιόγραφο επιστολή του Ελ. Βενιζέλου.

Το δεύτερο κείμενο καταγράφει απόσπασμα από το διάγγελμα της Κυβερνήσεως της Κρήτης. Τονίζει ότι μετά τις εξελίξεις μπορεί να υλοποιηθεί η ένωση με την Ελλάδα λόγω των διεθνών εξελίξεων. Αναφέρεται, μάλιστα, ότι η ένωση αυτή θα μπορεί να υλοποιηθεί, αν δειχθεί η αναγκαία προσοχή για τη διασφάλιση της δημόσιας τάξης και της προστασίας των Μουσουλμάνων. Να σημειωθεί ότι μετά την αναγκαστική δίωξη του οθωμανικού στρατού από το νησί οι Μεγάλες Δυνάμεις έδειχναν ιδιαίτερη ευαισθησία στα θέματα αυτά, τα οποία επισημαίνονται και από την κρητική κυβέρνηση σε κάθε περίπτωση.

Το τρίτο κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το Ενωτικό Ψήφισμα της Κυβερνήσεως της Κρήτης. Τονίζει τη λαϊκή βούληση η Κρήτη να ενωθεί με την Ελλάδα και να αποτελέσει τμήμα του ελληνικού συνταγματικού βασιλείου. Επίσης ζητά η υπάρχουσα κυβέρνηση να εξακολουθήσει να ασκεί τα καθήκοντά της, έως την τελική ρύθμιση του θέματος.

β) σελ. 218, κεφ. 7, η πρώτη παράγραφος «Παρά τις αντιδράσεις ... ιστό της».

Στο ζήτημα αυτό αναφέρεται κυρίως η τρίτη πηγή, απόσπασμα από ιστορικό βιβλίο του Κ. Σβολόπουλου. Εκεί επισημαίνεται ότι αρχικά δεν ήταν αρνητική η αντίδραση των Μεγάλων Δυνάμεων, που δεσμεύονταν να διαπραγματευθούν την υπόθεση με την Τουρκία με τον όρο της τήρησης της τάξεως και της προστασίας του μουσουλμανικού πληθυσμού. Βρήκαν, όμως, την έντονη αντίδραση της τελευταίας, (της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας), που, αφού δεν μπόρεσε αποτελεσματικά να αποτρέψει τις αλλαγές στη Βόρεια Βαλκανική (Βουλγαρία, Βοσνία- Ερζεγοβίνη), αναζητούσε πιθανή διπλωματική επιτυχία στο Κρητικό Ζήτημα. Έτσι, επήλθαν νέες ζυμώσεις, που δικαιολογούν την ευρωπαϊκή υπαναχώρηση και επιβεβαιώνουν την τουρκική άσκηση πίεσης προς τις Δυνάμεις.

Ωστόσο το γεγονός ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν ανέβαλαν την αποχώρηση των στρατευμάτων τους από το νησί επιβεβαίωσε τη θετική τους πρόθεση, ενώ ταυτοχρόνως διακήρυσσαν σε σχετικό τους έγγραφο, που θίγεται στην πηγή, την πρόθεσή τους για προστασία του μουσουλμανικού πληθυσμού και τήρηση της τάξης αλλά και αναγνώρισης του διεθνούς δικαίου, πράγμα που επιβεβαίωσε τα δικαιώματα επικυριαρχίας του Σουλτάνου στο νησί.

Δ1. α) I. Με μικρή εισαγωγική αναφορά του τύπου «μετά το τέλος του 18^{ου} αιώνα» , συμπληρώνονται τα στοιχεία του βιβλίου Κεφ. 2, σελ. 20 – 21 , «ακολούθησαν χρόνια δύσκολα... υποθέσεων».

Στο κείμενο Α, απόσπασμα του Γ. Λεονταρίτη από το βιβλίο του για την Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία, αναφέρεται ότι παρά την καταστροφή μεγάλου μέρους του εμπορικού στόλου, όμως, ένα σημαντικό μέρος των πλοίων υπήρχε. Απόδειξη αποτελούν οι περιπτώσεις που καταγράφονται Ύδρας και Σπετσών, των οποίων οι στόλοι είχαν χάσει αντίστοιχα το 78% και το 50% του δυναμικού τους , αλλά η Ύδρα μετά την επανάσταση διέθετε 100 πλοία συνολικής χωρητικότητας 10.240 τόνων και οι Σπέτσες 50 πλοία 10.3204 τόνων, , από τα οποία όλα είχαν χωρητικότητα μεγαλύτερη των 30 τόνων.

Εξάλλου η προδιάθεση για τη θάλασσα και η ναυτική παράδοση που αναφέρει το σχολικό βιβλίο πράγματι διατηρήθηκε και συνεχίστηκε, αφού η ναυπηγική άνθισε στα επόμενα χρόνια και αποτέλεσε αξιοσημείωτη βιομηχανική δραστηριότητα στην Ελλάδα . Αυτό επιβεβαιώνει ο Γ. Λεονταρίτης , που αναφέρει ότι κατά τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια , μεταξύ του 1827 και του 1834, τα κυριότερα ναυπηγικά κέντρα της χώρας ήταν η Σύρος και ο Πειραιάς.

II) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 21 «Στη διάρκεια ... ελληνικές θάλασσες»

Σχετικό με την ανάπτυξη της περιόδου 1840 – 1870 είναι το δεύτερο απόσπασμα από το κείμενο της Τζελίνας Χαρλαύτη σε τόμο σχετικό με το θέμα, όπου τονίζεται αρχικά η ανάδειξη του Γαλαξιδιού σε σημαντικό ναυτικό κέντρο. Αναφέρεται η γεωγραφική του τοποθέτηση στις βόρειες ακτές του Κορινθιακού κόλπου και τονίζεται ότι πραγματικά άνθισε κατά την περίοδο 1840 – 1870, οπότε πενταπλασίασε το στόλο του, συναγωνιζόμενο και την ίδια τη Σύρο. Μάλιστα καταγράφεται στο απόσπασμα ότι αποτελεί το σπουδαιότερο ναυπηγικό κέντρο της δυτικής Ελλάδας και στηρίζει την ανάπτυξη της στην ιστιοφόρα ναυτιλία, γεγονός που προσημαίνει τη σχετική υποχώρησή του κατά την περίοδο του ατμού.

Ο πίνακας που δίδεται μπορεί να αναδείξει την υποχώρηση των παραδοσιακών ναυτικών κέντρων Ύδρας και Σπετσών , την ανάπτυξη του Γαλαξιδιού και τη μεγάλη ακμή της Σύρου, όταν ακόμη ο Πειραιάς δεν έχει αναπτυχθεί. Συγκεκριμένα το 1840 το Γαλαξίδι διέθετε 64 πλοία ενώ 30 χρόνια μετά 319. Η Σύρος από 90 πλοία τα είχε κάνει το 1870 κατείχε 700, οι Σπέτσες από 26 κατείχε 211 , η Ύδρα από 24 κατείχε 119. Ο Πειραιάς το 1840 μόλις έχει διαμορφωθεί μετά τη μεταφορά της πρωτεύουσας στην Αθήνα, της οποίας αποτελεί επίγειο. Όμως 30 χρόνια μετά ο Πειραιάς αναπτύσσεται σημαντικά και διαθέτει 49 πλοία. Πολύ μεγαλύτερη και μάλιστα σε βάρος Σύρου και Πάτρας θα είναι στα τέλη του 19^{ου} αιώνα με την ανάπτυξη της ατμοπλοΐας και την διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου.

β) Σελ. 20 – 21 , Κατά το σχολικό βιβλίο, «Στο ελληνικό κράτος ... Αίγυπτο».

Την ανάπτυξη της Σύρου μπορούμε να την επιβεβαιώσουμε και από τα παραθέματα και από τον πίνακα. Στο πρώτο κείμενο του Γ. Λεονταρίτη στη Σύρο τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια από το 1827 έως το 1834 ναυπηγήθηκαν πάνω από 260 πλοία. Περισσότερα καταγράφονται για τη Σύρο στο τρίτο παράθεμα του Β. Καρδάση. Σε αυτό

επιβεβαιώνεται η κρίσιμη θέση της , που καταγράφει και το σχολικό βιβλίο στο Αιγαίο και στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Αναλυτικότερα παρατηρείται ότι η ακμή της Σύρου συνδέθηκε με την ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου . Από αυτήν γίνονταν οι εισαγωγές εμπορικών ειδών , μάλιστα πολύ μεγαλύτερης αξίας από τις εξαγωγές. Βέβαια, τα προϊόντα αυτά προέρχονταν από Ανατολή και Δύση και διοχετεύονταν σε όλη την Ελλάδα. Προφανώς αυτό τροφοδότησε σημαντικά την οικονομία της Σύρου και των εμπορών της.

Τονίζεται πάντως ότι εκτός του εμπορίου μεγάλης σημασίας ήταν η ανάπτυξη της ναυπηγικής , στην οποία πρωταγωνίστησαν Χιώτες και Ψαριανοί , που απασχολούσαν εργάτες εξειδικευμένους και συνολικά αριθμούνταν σε περισσότερα από 1000 άτομα και αποτελούσαν το 14% περίπου του συνολικού πληθυσμού του νησιού , (που ήταν 7600 κάτοικοι).

Έτσι η Σύρος αποτέλεσε σπουδαίο οικονομικό κέντρο της Ελληνικής επικράτειας με ακμαία εμπορική και ναυπηγική δραστηριότητα τουλάχιστον έως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Επιμέλεια σημειώσεων : Στέλλα Αλιγιάκη, Αλεξάνδρα Μαρινάκη.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ
ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ